

8.Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; пер. с англ. А.С. Дмитриева // – М.: Аспект Пресс, 1996. – 415 с.

Секція 5. Внутрішня та зовнішня політика: у пошуках балансу

Лютко Наталія

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Розглянуто роль політичної партії як суб'єкта виборчого процесу. Визначено що у сучасній демократичній системі партії стають активними учасниками виборчого процесу і одним із важливих інститутів представництва.

Ключові слова: *вибори, політична партія, суб'єкт виборчого процесу.*

The role of the political party as the subject of the electoral process is considered. It is determined that in the modern democratic system the parties become active participants of the election process and one of the important institutions of representation.

Keywords: *election, political party, subject of the election process.*

Одним з суб'єктів електорального процесу є політичні партії. Саме вони, беручи участь в електоральному процесі, артикулюють суспільні вимоги та транслюють їх. Оцінити роль та місце партій у системі державної влади можемо через аналіз соціальних функцій, які вони виконують. На підставі узагальнення результатів наукових досліджень можна визначити такі основні функції політичної партії у сучасному суспільстві:

1. Політичне представництво соціальних інтересів. Політичні партії є важливими виразниками інтересів соціальних класів, прошарків і груп, трансформуючи велику кількість цих різноманітних і специфічних потреб і вимог у більш системні, зручні для оперування пропозиції. Проте в той час, коли групи тиску лише виражають певні інтереси, політичні партії відбирають, раціоналізують і впорядковують інтереси, зазвичай, різних груп, об'єднуючи їх в єдину систему. Фактично партія виступає важливим фактором у визначенні, відборі, систематизації та вираженні суспільних інтересів у політиці.

2. Соціальна інтеграція – узгодження соціальних інтересів через взаємодію політичних партій.

3. Розроблення ідеології, політичних доктрин і програм. Політичні партії, концентруючи в собі певну систему ідейних цінностей щодо здійснення політичної влади в суспільстві, виступають об'єктами емоційної прихильності або протидії. Справляючи в такий спосіб значний вплив на громадську думку та поведінку громадян (виборців), партії відіграють роль своєрідного «лакмусового папірця», «соціального індикатора» та, відповідно, інтеграційного фактора для тих чи інших

соціальних верств, спільнот і груп, які бачать у конкретній партії виразника своїх політичних потреб та інтересів, з якою вони пов'язують свої надії на вирішення певних суспільних завдань і розвиток країни, з якою, нарешті, вони ідентифікують себе у ставленні до різних проблем, що існують у суспільстві.

4. Боротьба за державну владу та участь в її здійсненні.

5. Участь у формуванні й діяльності усіх ланок державного апарату.

6. Участь у розробленні, формуванні та здійсненні політичного курсу держави. У правлячій партії її лідери, що здійснюють політичне керівництво країною, вирішують подвійне завдання щодо встановлення, впорядкування та забезпечення виконання спільних для всього суспільства цілей, національних інтересів даної держави.

7. Політична соціалізація – сприяння засвоєнню індивідом певної системи політичних знань, норм і цінностей, залученню його до політичної системи. За допомогою партій відбувається політична соціалізація їхніх членів і прихильників, виховання та ідентифікація їх у певному політико-ідеологічному річищі. Почасту передача цих соціальних цінностей та політичних уподобань здійснюється з покоління в покоління.

8. Формування громадської думки, політичне рекрутування, тобто залучення на бік партії якомога ширших верств населення як її членів, прихильників і виборців.

9. Підготовка та висунення кадрів для державного апарату.

Повнота реалізації усіх цих функцій залежить головним чином від рівня розвитку суспільства, ідеологічної та політичної зрілості партії, професійних якостей її лідерів тощо [2].

Історичний досвід розвитку усталених демократій переконливо засвідчив неможливість існування більш адекватного інструменту реалізації політичної активності громадян будь-якої країни, ніж об'єднання їх у складі політичної партій. Лише перемагаючи на виборах і завойовуючи виборні посади, партія та її керівництво спроможні утвердити свої позиції. Успіх на виборах є обов'язковою умовою виживання партії та мірою її ефективності. Тому природно, що конкурентну політичну партію відрізняє від усіх інших форм організації те, що у центрі її уваги завжди стоїть питання про вибори.

В очах виборців мірилом негативної або позитивної оцінки діяльності партії знову ж таки є їхній успіх на виборах. У нинішніх умовах для більшості населення основною, а часто і єдиною формою політичної участі, є участь у виборчому процесі.

Політичні вибори допомагають виявити розміщення політичних сил у країні. Вони дають змогу виборцям робити продуманий, усвідомлений вибір на користь тієї партії й програми, які, на їхню думку, найбільшою мірою відповідають цим позиціям. Партія, яка претендує на успіх під час передвиборної кампанії, повинна переконати якомога ширше коло виборців у тому, що саме вона ліпше від усіх інших партій здатна

вирішити проблеми, які стоять перед громадськістю, захищати інтереси більшості населення.

У регулюванні політичних партій як головних суб'єктів виборчого процесу варто визначити два моменти, характерні для законодавства деяких країн. По-перше, виборчі закони визначають певні умови допуску партій до виборів. У одних країнах це – визначення мінімальної кількості партії наприклад у Чехії та Словаччині вона становить не менше 10 тис. членів; якщо кількість менша, то партія має подати петицію, підписану тією кількістю виборців, якої не вистачає. В інших це – встановлення необхідного терміну реєстрації політичної партії, що передуює виборам (наприклад, у Росії – це один рік до дня голосування). Обидва ці обмеження спрямовані на те, щоб перешкодити участі у виборах дрібних, випадкових, тимчасових політичних угруповань, які створюють амбіційні політики з пропагандистською метою напередодні виборів та зникають після їх завершення.

Окрім розглянутої регламентації можна виділити такі важливі об'єкти такої регламентації: процедура висування (номінації) кандидатів, участь партії у формуванні, діяльності органів виборчої адміністрації та контролі за нею, діяльність партій у ході виборчої кампанії (особливо щодо використання засобів масової інформації), фінансування виборчих кампаній політичних партій. Виборче законодавство регламентує також усі форми агітаційної діяльності політичних партій у період виборчих кампаній. Закон України «Про вибори народних депутатів України» [1] поряд із громадянами України, виборчими комісіями, кандидатами у депутати, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, офіційними спостерігачами визнає політичні партії законодавчими суб'єктами виборчого процесу, наділеними відповідними правами, обов'язками та гарантіями [3].

Список джерел та використаної літератури:

1. Закон України «Про вибори народних депутатів України [Електронний ресурс]//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 10-11, ст.73. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
2. Черноіваненко А. В. Політичні партії: їх роль та функції у сучасних процесах державного будівництва в Україні [Електронний ресурс]/ А. В. Черноіваненко // Теорія та практика державного управління. - 2015. - Вип. 3. - С. 91-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2015_3_17
3. Шведа Ю.Р. Партії-головні суб'єкти виборчого процесу[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yuriy-shveda.com.ua/en/communion/school-election-skill/275-subjects.html>